

۹۲۱۸
نفسی

www.ketab.ir

فهرست نسخه‌های خطی

دو کتابخانه شخصی پاکستان (کویته)

مجددی - کاظمی

سرشناسه	مجددی، محمد اقبال، ۱۹۵۷ - م.
عنوان و نام پدیدآور	فهرست نسخه‌های خطی دو کتابخانه شخصی پاکستان/تالیف محمد اقبال مجددی؛ به کوشش یوسف بیگ باباپور، سید محمد (عارف) موسوی نژاد.
مشخصات نشر	قم: مجمع ذخائر اسلامی، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	۹۴ ص.
فروست	معرفی میراث مخطوط: ۷۷.
شابک	۹۰۰۰۰ ریال: ۹۷۸-۹۶۴-۹۸۸-۹۰۳۱۹
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	کتابخانه حضرت مولانا محمد هاشم جان مجددی (کوئته) -- فهرست‌ها
موضوع	کتابخانه کاظمی (سیالکوٹ) -- فهرست‌ها
موضوع	نسخه‌های خطی فارسی -- پاکستان -- فهرست‌ها
موضوع	نسخه‌های خطی -- پاکستان -- فهرست‌ها
شناسه افزوده	بیگ باباپور، یوسف، ۱۳۵۷ -، گردآورنده
شناسه افزوده	موسوی نژاد، سید محمد، ۱۳۶۲ -، گردآورنده
رده بندی کنگره	۶۳۰/۲ م ۱۳۹۱
رده بندی دیویی	۰۱۱/۳
شماره	۹۴۶
کتابشناسی ملی	

فہرست نسخہ‌های خطی فارسی

دو کتابخانہ شخصی پاکستان (مجددی و کاظمی)

کتابخانہ مولانا محمد ہاشم جان مجددی
(کویتہ - پاکستان)

کتابخانہ ایم - ای - کاظمی
(ظفروال سیالکوٹ - پاکستان)

تألیف:

محمد اقبال مجددی

به کوشش:

یوسف بیگ باباپور

سید محمد (عارف) موسوی نژاد

©MAJMA AL-DAKAIR AL-ISLAMYYAH, 2013

معرفی میراث مخطوط / ۷۷

مجموعه ذخائر اسلام - قم - ایران

(مجددی - کاظمی)

یہ کہیں سے جو سفید لٹکے گت بابا پور، سید محمد (عارف) موسوی نژاد

باب: نور / صحابی: انیس

قصر: مجمع خاندانی، قلم - ایران

توبت چاپ : اول - اسفند ۱۳۹۱ (۱۳-۴۲)

شمارگان : ۱۱۰

شماره: ۹ - ۲۱۹ - ۹۸۸ - ۹۹۵

قیمت: ۹۰۰۰ تومان (معادل ۷ دلار، خارج از ایران)

ار قباض ما فاشر

فہم خیابان آذر - سہوی ۲۳ - بلاک ۱ - مجمع ذخائر اسلامی

تلفن : ۰۸۲۵۱۷۷۳۷۴۰ - دورنگار : ۰۸۲۵۱۷۷۰۱۱۹

هــبـا د : ٢٢٥ (٢٢٢ ٢٢٢)

نشانی پایگاه‌های اینترنتی :

www.zakhair.net

www.mzi.ir

www.kodna.ir

info@zakhair.net

info@nizi.ir

info@kodna.ir

برای دریافت نسخه الکترونیک اثر، شش ماه پس از انتشار، به سایت مجمع ذخائر اسلامی رجوع کنید.

مقدمه

بی گمان در تاریخ جهان بسیار مشاهده شده که مردم یک کشور دیر زمانی به غیر از زبان مادری خود سخن گفته اند، و در آن زبان مکسب آثار بی نظیری که چه بسا در ردیف نفیس ترین آثار ماندگار جهانی شده، به وجود آورده اند.

هر چند مسافرت زبانی از سرزمینی به سرزمین دیگر در آغاز امر در نتیجه علل و اسبابی چند مانند غلبه قومی بر قومی و مهاجرت جماعت کثیری از کشوری به کشور دیگر، یا به واسطه نفوذ عوامل معنوی مانند بسط و انتشار عقیده مذهبی از یک نقطه جهان به نقطه دیگر صورت گرفته است، ولی به هر حال عاقبت کار به جایی رسیده که آن زبان بیگانه در تحت تملک آن قوم در آمده و در کشور ایشان حق توطن پیدا کرده و رفته رفته مانند زبان اصلی مادری، جزو هویت فرهنگی آن گردیده است. استعمال زبان لاتین در اقوام ژرمنی در طول قرون وسطی که به واسطه سپاهیان روم در شمال و غرب اروپا بسط و انتشار حاصل کرد و همچنین انتشار زبان عربی در ممالک غیر عرب که به واسطه نشر دعوت اسلام صورت گرفت، دو نمونه بارز و دو شاهد کامل این

مدعاست. از اینجاست که می‌توان گفت شاهد ادب را جلوه گاهی مخصوصی است که آن نفس ناطقهٔ انسانی می‌باشد، و منزلگاه او روح و دل است نه سنگ و گل، و منسوب به قوم و ملت خاصی نیست و ملک و مال جماعتی مخصوص نمی‌باشد. داستان نشر و انبساط زبان فارسی در هندوستان نیز از همین مقوله است.^۱

بر ارباب ادب پوشیده نیست که ما امروز با نابودی زبان فارسی در شبه قاره مواجه هستیم، اما روزگاران نه چندان دور زبان شیرین فارسی از زبان‌های اصلی این منطقه بود. استفاده از زبان فارسی نه تنها در کوچه و بازار، بلکه در ادارات دولتی و غیره آن چنان کاربرد داشت که گویا یک کشور فارسی زبان است. دلیل بر این مدعا آثار فارسی مکتوب در شبه قاره است، که نمونه بارز و حاضر آن نسخ خطی و سنگ قبرهای به جا مانده از روزگاران پیشین است.

سیاهه ای که در پیوسته تقدیم می‌شود، معرفی دو مجموعه از رساله‌های خطی موجود در کتابخانه‌های پاکستان است.

مجموعهٔ اول: فهرست کتابخانهٔ حضرت مولانا محمد هاشم جان مجدّی (در گذشته ۱۹۷۵ م.) است که شامل ۸۵ رساله است و به شماره ۸۱۰۱، «کتابخانه گنج بخش - مرکز تحقیقات ایران و پاکستان» نگهداری می‌شود.

مجموعهٔ دوم: فهرست کتابخانه شخصی آقای - ایم - ای - کاظمی است که به شماره ۸۰۵۰ همچنین در «کتابخانه گنج بخش - مرکز تحقیقات ایران و پاکستان» نگهداری می‌شود. در این فهرست ۳۱ نسخه معرفی شده که دو مورد آن شماره نخورده است و همین طور رساله‌های مجموعه شماره (۹ و ۲۶) را جداگانه یک نسخه به حساب آورده است.

^۱ . برگرفته از: مقدمه نقش پارسی بر احجار هند، علی اصغر حکمت، تهران، ۱۳۴۷.

مؤلف هر دو فهرست فوق، آقای محمد اقبال مجدّی است که در سال ۱۹۷۸ م. تألیف کرده است. این دو فهرست از باب اهمیتی که داشت، به فرمایش آقای منزوی جزو آثار خطی محسوب شده و با قید شماره ای بر آن در گنجینه نسخ خطی گنج بخش نگهداری می شود.

این دو فهرست از نظر نوشتاری و جمله بندی مشکلاتی دارد و ترتیب خاصی که امروز در آثار بزرگان این فن وجود دارد، در این فهرست نیست و مؤلف از شیوه خاصی پیروی نکرده است و جایگاه مطالب رعایت نشده است. اما از نظر این که یک شخص غیر فارسی زبان این فهرست را نوشته و اسمش را هم گذاشته «فهرست مخطوطات فارسی» و نسخه های بسیار خوبی هم در این مجموعه معرفی شده، انتشار آن خالی از فایده نخواهد بود.

اهمیت این دو فهرست زمانی معلوم می گردد که ما به عنوان اولین حرکت فهرست نویسی آثار فارسی در شبه قاره، با آن بنگریم و شیوه مرسوم آن دوره در کتابشناسی و آثار مخطوط را مورد بررسی قرار دهیم. در نظر گرفتن این نکته در مطالعات سیر تاریخی فهرست نویسی متون خطی و بررسی روند روبه رشد آن حائز اهمیت خواهد بود.

استاد احمد منزوی به اهمیت این فهرس پی برده و در ابتدای فهرست شماره (۸۱۰۱) در تاریخ ۵۸/۳/۱۰ قید فرموده اند که: «آقای رانجها، طبق قرار قبلی این یک مجلد فهرست نیز از نظر اهمیت در جزو نسخه های خطی ثبت و محفوظ شود - احمد منزوی».

البته ما به دلیل حفظ اصالت اثر، به عنوان یک اثر مصحّح، سعی نمودیم تا حد امکان از دخل و تصرف در متن خودداری نماییم. حتی اغلاط سهوی مؤلف نیز در

مواقعی در متن به همان شکل آورده شد و به ندرت مواردی را در پاورقی‌ها یادآور شدیم. اگر به ناچار موردی هم در متن افزوده شده، در بین [] قرار گرفته است.

در آخر از استاد و سرور ارجمندمان، جناب حجت‌الاسلام سید صادق حسینی اشکوری (ریاست محترم مجمع ذخائر اسلامی) نهایت سپاس و قدردانی را به جای می‌آوریم که ما را همچون پیش در انتشار این اثر نیز یاری فرمودند؛ از خداوند منان برای ایشان آرزوی سعادت روزافزون مسئلت می‌نماییم.

والسلام علیکم

بیگ باباپور - موسوی نژاد

دارالسعادة قم - پاییز ۱۳۹۱ شمسی

www.ketab.ir